

Leden van de Gemeenteraad van de
gemeente Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaanrijn.nl
Website: www.alphenaanrijn.nl

Zaaknummer
3170335

Datum
23 mei 2024

Contactpersoon
N. van der Nat

Team Duurzaamheid en Economie

Onderwerp
Uitkomsten onderzoek mobiliteit en bestedingen

Geachte leden van de raad,

In oktober 2023 heeft de gemeente in samenwerking met het centrummanagement Stadshart Alphen aan den Rijn deelgenomen aan een onafhankelijk landelijk onderzoek om de relatie tussen de hoogte van de bestedingen en het type mobiliteit in kaart te brengen. Daarnaast is aanvullend op dit onderzoek specifiek voor het Stadshart van Alphen aan den Rijn gekeken naar de invloed van het 1,5 uur gratis parkeren in de gemeentelijke parkeergarages op de bezoekfrequentie, verblijfsduur en bestedingen van de bezoekers. Middels deze brief willen wij u informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.

Aanleiding deelname onderzoek

De relatie tussen mobiliteit en bestedingen van bezoekers levert landelijk in de praktijk vaak discussie op tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeenten. Vanuit economisch belang wordt vaak gedacht dat meer autobezoekers en parkeerplaatsen leiden tot meer bestedingen. En vanuit het algemeen belang leeft juist de wens voor minder auto's en parkeerplaatsen om centra aantrekkelijker, groener en duurzamer te maken. Er worden al veel onderzoeken hiernaar gedaan, maar deze zijn vaak vanuit één belang of ongenuanceerd. Daarom heeft Platform Binnenstadsmanagement in samenwerking met partners BRO en Movares landelijk een onderzoek uitgevoerd om de relatie hiertussen te onderzoeken en zo een meer eenduidig en betrouwbaar beeld te kunnen geven. Aan dit onderzoek hebben 18 gemeenten deelgenomen, waaronder Alphen aan den Rijn.

Ook in Alphen aan den Rijn is dit namelijk een actueel vraagstuk en daarom is medio 2023 – in afstemming met het centrummanagement – er voor gekozen om deel te nemen aan dit onderzoek. De resultaten kunnen zo mogelijk dienen als input voor diverse beleidsstukken, programma's en projecten. Te denken valt aan de programmavisie en uitvoeringsplan "Gezond Stadshart", of het programma 'Fietshart Alphen aan den Rijn'. Ook biedt het onderzoek waardevolle informatie in het kader van het 1,5 uur gratis parkeren dossier.

Sinds eind november 2022 kunnen bezoekers van het Alphense Stadshart de eerste 1,5 uur gratis parkeren in de gemeentelijke parkeergarages. Hiermee wordt beoogd om bezoekers langer in het centrum te laten verblijven. Een langer verblijf draagt bij aan het verlevendigen van het centrum en zorgt voor meer besteding bij de lokale ondernemers. Daarnaast draagt het ook bij aan de gastvrijheid voor een bezoek aan het gemeentehuis. Voor Alphen aan den Rijn is daarom de invloed van het 1,5 uur gratis parkeren op de bezoekfrequentie, verblijfsduur en aantal bestedingen specifiek meegenomen. Deze resultaten zijn ook meegenomen in de evaluatie van het 1,5 uur gratis parkeren.

Als laatste zijn er in dit onderzoek ook vragen gesteld aan bezoekers van het Stadshart die inzichten geven met betrekking tot de motie 'Dalurenkaartje OV dorpen en wijken'. In deze motie werd het college verzocht om het lokale OV te stimuleren door vervoer vanuit de wijken en dorpen naar o.a. het Stadshart mogelijk te maken met een gesubsidieerd 'dalurenkaartje'. In het onderzoek is daarom meegenomen of mensen meer gebruik zouden maken van de bus bij een goedkopere ritprijs buiten de spits.

Het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd in oktober 2023, waarbij gekeken is naar de bestedingen in de maand september. Deze maand is kwa weerstype het meest representatief voor de rest van het jaar en is er een grotere kans dat mensen met verschillende vervoersmiddelen naar het centrum komen. Er zijn in totaal 743 face-to-face straat enquêtes afgenomen bij bezoekers van het Stadshart en 501 online enquêtes ingevuld via een QR-code op posters, social media en het (burger)panel. Dit aantal is in vergelijking met andere gemeenten hoog en daarmee is de representativiteit van dit onderzoek hoog. Daarbij moet opgemerkt worden dat onderzoek eenzijdig het beeld van inwoners en bezoekers weergeeft en het beeld van winkeliers en de omzetcijfers dus niet zijn meegenomen.

Uitkomsten onderzoek

Graag informeren we u over de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek.

Uitkomsten relatie bestedingen en vervoersmiddel

De bezoekers van het Stadshart komen vooral uit onze gemeente (80%), waarvan 75% uit de kern Alphen aan den Rijn. Het merendeel van de bezoekers (60%) komt minimaal één keer per week. De belangrijkste reden om het centrum te bezoeken is voor het doen van de dagelijkse boodschappen (46%), recreatief winkelen (31%) of om huishoudelijke artikelen te kopen (26%). Door het boodschappenaanbod komen mensen relatief vaak, maar verblijven ze relatief kort. Zo verblijft 60% van de bezoekers minder dan 2 uur in het centrum.

De meeste bezoekers komen met de (elektrische) fiets naar het centrum (41%), gevolgd door de auto (28%) en te voet (23%). Van de mensen die met de auto komen, is 60% afkomstig uit de 7 omliggende kernen in onze gemeente, 26% uit de kern Alphen en 14% uit omliggende gemeenten.

Op basis van het laatste bezoek besteden bezoekers gemiddeld het meest in winkels gericht op mode en vrije tijd (€81,-), gevolgd door horeca (€28,-) en boodschappen (€27,-). Daarnaast is de gemiddelde besteding ook uitgesplitst naar de bezoekfrequentie, waarmee geprobeerd is om een beeld te krijgen of bezoekers meer of minder besteden naarmate zij vaker komen.

Bezoekers die met de auto komen besteden gemiddeld meer per bezoek. Dit is te verklaren doordat zij minder vaak in het Stadshart komen omdat zij verder weg wonen en daardoor per bezoek meer besteden. Of omdat zij grotere aankopen doen, zoals de weekboodschappen. Gemiddeld wordt per autobezoek €102,- besteed, met de (elektrische) fiets €51,- tot €57,- en lopend €62,-. Echter, als gekeken wordt naar de totale bestedingen van het totaal aantal bezoeken per vervoersmiddel in een maand, dan zijn bezoekers die met de fiets of te voet komen goed voor 63% van het totaal aantal bestedingen. En bezoekers die met de auto komen slechts voor 31%.

Uitkomsten bestedingen en vervoersmiddel in relatie tot 1,5 uur gratis parkeren

Naast het onderzoek waarin gekeken is naar de relatie tussen type vervoersmiddel en bestedingen, is in Alphen aan den Rijn ook specifiek gekeken naar de invloed van het 1,5 uur gratis parkeren op de bezoekfrequentie.

Op de vraag of het 1,5 uur gratis parkeren invloed heeft gehad op de bezoekfrequentie geeft 72% van de bezoekers aan dat dit geen invloed heeft, maar het merendeel van de bezoekers komt dan ook op de fiets. Ook als gekeken wordt naar de herkomst van de bezoekers (binnen of buiten de gemeente) heeft het 1,5 gratis parkeren ook weinig invloed. Opvallend is dat 25% bezoekers van buiten de gemeente onbekend is met het 1,5 uur gratis parkeren tegenover 14% van de bezoekers uit onze gemeente.

Het 1,5 uur gratis parkeren heeft slechts voor een beperkte groep (12%) ertoe geleid dat de verblijfsduur is verlengd. Zo geeft 84% van de respondenten t aan dat het geen invloed heeft op de verblijfstijd. Als gekeken wordt naar de herkomst van de bezoekers geeft 18% van de bezoekers uit de overige kernen aan dat zij wel langer verblijven, tegenover 12% uit de kern Alphen aan den Rijn. Maar van de bezoekers uit de overige kernen kwam het merendeel al met de auto naar het centrum. De invloed van het 1,5 uur gratis parkeren op het autogebruik is daarmee ook beperkt: 88% geeft aan dat de keus voor het vervoersmiddel niet veranderd is.

Uitkomsten goedkopere ritprijs bus buiten de spits

Bezoekers van het centrum zijn ook gevraagd of ze meer gebruik zouden maken van de bus (buiten de spits) als de kosten de helft lager zou liggen. Slechts 10% van de respondenten heeft aangegeven dan meer gebruik te gaan maken van de bus (buiten de spits). Dit zou het meeste effect hebben op bezoekers van buiten de eigen gemeente (12%) en de overige kernen in onze eigen gemeente (13%). En vooral mensen uit de lagere inkomensklassen zouden in deze situatie vaker met de bus komen (49% van de respondenten met een inkomen van minimum tot bijna modaal € 36.500,-).

Conclusies onderzoek

Op basis van de resultaten van de 18 deelnemende gemeenten concluderen de onderzoekers dat de herkomst van bezoekers samen hangt met het verzorgingsgebied en het bezoekmotief. Winkelcentra die relatief veel bezoekers uit de eigen gemeente aantrekken hebben een kleiner verzorgingsgebied. Het bezoekmotief hangt vaak samen met 'boodschappen doen' en meer 'efficiënt winkelen'. Daarbij is leeftijd ook bepalend voor het bezoekgedrag. Over het algemeen verblijven jongeren langer tijdens hun bezoek aan een centrum en combineren ze ook meer aankopen.

Het onderzoek laat specifiek voor Alphen aan den Rijn zien dat bezoekers van het Stadshart primair komen om boodschappen te doen en in aanvulling hierop bezoeken zij doelgericht nog een aantal andere winkels. Door dit profiel trekt het Stadshart vooral bezoekers uit de eigen kern in de leeftijdscategorie van 30 t/m 65 jaar, die vaker op de fiets en te voet komen. Zij besteden hierdoor minder en verblijven relatief kort in het centrum. Echter blijft ook de auto een belangrijk vervoersmiddel, met name voor bezoekers uit omliggende dorpen en bezoekers die voornemens zijn veel spullen mee te nemen (bijvoorbeeld de wekelijkse boodschappen of eenmalige grote aankopen). Deze bezoekers verblijven vaak langer en besteden meer per bezoek. Reisafstand en gemak spelen daarmee een belangrijke rol in de keus voor het vervoersmiddel. Gekeken naar het totaal aantal bestedingen (in de maand september 2023) besteden voetgangers en fietsers uiteindelijk meer omdat zij vaker in het Stadshart komen, dan bezoekers die slechts een enkele keer met de auto komen.

Slechts bij een beperkte groep bezoekers (16%) heeft het 1,5 uur gratis parkeren ervoor gezorgd dat zij nu vaker naar het centrum komen. Zij geven wel aan hierdoor langer te verblijven in het centrum. Dit zijn met name bezoekers uit andere dorpen die anders ook met de auto gekomen zouden zijn. Het aantal bestedingen is niet door het 1,5 uur gratis parkeren gestegen.

Zaaknummer
3170335

Datum
23 mei 2024

Blad
5 van 5

Vervolg

Zoals aangegeven dient dit onderzoek als input voor diverse beleidsstukken, programma's en projecten. Bijvoorbeeld de programmavisie Gezond Stadshart (vastgesteld op 25 april 2024) en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Maar ook als input voor de evaluatie van het 1,5 uur gratis parkeren.

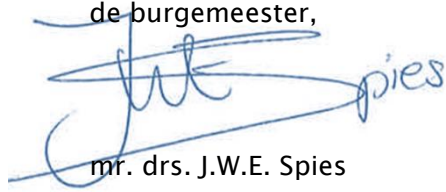
Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

de burgemeester,

mr. drs. J.W.E. Spies